

Research Article

Dor: 20.1001.1.25385968.1401.17.2.7.9

Citizenship Positive Attitude Role on Crimes Reducing and it's Ranking & Leveling in Urban Regions (Case Study: Ardebil City)

Mohammad Hasan Yazdani¹, Asghar Pashazadeh^{2*} & Fatemeh Zadvali³

1. Professor of Geography & Urban Planning, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran

2. Ph.D of Geography & Urban Planning, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran

3. Postdoctoral of Geography & Urban Planning, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran

* Corresponding author: Email: asgharpasha65@gmail.com

Receive Date: 03 May 2020

Accept Date: 27 October 2020

ABSTRACT

Introduction: Nowadays, citizenship positive attitude against urbanization problems and subjects is an important requirement. According to this subject importance, current study follows to investigate applied knowledge development about crimes reducing focused on citizenship positive attitude.

Research aim: The purpose of the current research is to investigate the role of positive citizenship attitude on crime reduction and its ranking and stratification in urban areas (case study: Ardabil city).

Methodology: in current analytical-descriptive study among Ardebil citizens, 344 persons was determined with Cochran method by size and clustered random method was used to sampling from urban regions. Along data analysis, partial squares at least method was applied in Warp-PLS Software framework to investigate citizenship positive attitude factor effectiveness amount on psychological capital and crimes reducing; KOPRAS model was used to plans drawing. In order to variables weights determination; Entropy model was applied in Excel Software framework and cluster analysis method was used in SPSS Software framework to urban region leveling or ranking.

Studied Areas: The geographical territory of this research is the city of Ardabil.

Results: Results showed that, citizenship positive attitude situation in Ardebil city is in weak level and the highest amount relates to 1 region and the lowest amount relates to urban 4 regions and totally they are in 3 clusters. It is necessary to mention that; helping behaviors and resistant variables are the most effective cases on citizenship positive attitude variable. Independent variables effectiveness shows, there is direct and significant relationship between citizenship positive attitude and psychological capital and also there is reverse relationship between psychological capitals and crime reducing.

Conclusion: Rising citizenship positive attitude among citizen's because to improve psychological capital and also psychological capital cause to reduce crime and this case is different from one region to another region based on attitude environmental conditions. Keywords: Citizenship positive attitude, Crimes, Partial squares at least method, KOPRAS Method, Ardebil city.

KEYWORDS: Citizenship Positive Attitude, Crimes, Partial Squares at Least Method, KOPRAS Method, Ardebil City

فصلنامه علمی مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی
دوره ۱۷، شماره ۲ (پیاپی ۵۹)، تابستان ۱۴۰۱
شاپای چاپی ۰۵۹۶۸-۲۵۳۵ شاپای الکترونیکی X۰۵۹۵-۲۵۳۸
<http://jshsp.iaurasht.ac.ir>
صص. ۳۴۵-۳۳۱

Dor: 20.1001.1.25385968.1401.17.2.7.9

مقاله پژوهشی

نقش نگرش مثبت شهروندی بر کاهش جرایم، رتبه بندی و سطح بندی آن در مناطق شهری (مطالعه موردی: شهر اردبیل)

محمدحسن یزدانی^۱، اصغر پاشازاده^{۲*} و فاطمه زادولی^۳

۱. استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
  ۲. دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
  ۳. پسا دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
- * نویسنده مسئول: Email: asgharpasha65@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴ اردیبهشت ۱۳۹۹
تاریخ پذیرش: ۰۶ آبان ۱۳۹۹

چکیده

مقدمه: امروزه تأکید بر نگرش‌های مثبت شهروندی در مقابله با مسائل و مشکلات شهرنشینی از ضروریات اساسی می‌باشد. با توجه به اهمیت موضوع، پژوهش حاضر به دنبال توسعه دانش کاربردی در زمینه کاهش جرایم با تأکید بر نگرش مثبت شهروندی است.

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی نقش نگرش مثبت شهروندی بر کاهش جرایم و رتبه بندی و سطح بندی آن در مناطق شهری (مطالعه موردی: شهر اردبیل) است.

روش‌شناسی تحقیق: در این پژوهش توصیفی-تحلیلی از بین شهروندان اردبیلی تعداد ۳۴۴ نفر به روش کوکران تعیین حجم شده و به روش تصادفی طبقه‌بندی شده از مناطق شهری نمونه‌گیری انجام شده است. در راستای تحلیل داده‌ها، از مدل حداقل مربعات جزئی در قالب نرم‌آزار Warp-PLS به منظور بررسی میزان اثرگذاری مؤلفه‌های نگرش مثبت شهروندی بر سرمایه‌ی روان‌شناختی و کاهش جرایم، از مدل KOPRAS استفاده شده است.

قلمرو جغرافیایی پژوهش: قلمرو جغرافیایی این پژوهش، شهر اردبیل می‌باشد.

یافته‌ها: یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که وضعیت نگرش مثبت شهروندی شهر اردبیل در سطح ضعیف قرار دارد. با این وجود بیشترین میزان به منطقه یک و کمترین آن هم به منطقه چهار شهری مربوط می‌باشد که روی هم‌رفته در سه خوشه قرار می‌گیرند. لازم بذکر است که متغیرهای رفتارهای یاری‌گرایانه و تحمل‌پذیری، موثرترین متغیرها بر متغیر نگرش مثبت شهروندی می‌باشند. همچنین اثرگذاری متغیرهای مستقل حاکی از آن است که رابطه معنادار و مستقیم بین نگرش مثبت شهروندی و سرمایه‌ی روان‌شناختی از یک‌سو و همچنین رابطه معنادار و معکوس بین سرمایه‌ی روان‌شناختی و کاهش جرم از سوی دیگر وجود دارد.

نتایج: نتیجه اینکه افزایش نگرش مثبت شهروندی بین شهروندان موجب ارتقای سرمایه‌ی روان‌شناختی گردیده و در راستای آن سرمایه‌ی روان‌شناختی سبب کاهش جرم می‌گردد و اینکه بسته به شرایط محیطی سطح این نگرش می‌تواند از منطقه‌ای به منطقه‌ای دیگر متفاوت باشد.

کلیدواژه‌ها: نگرش مثبت شهروندی، جرایم، مدل حداقل مجزورات جزئی، مدل KOPRAS، شهر اردبیل.

مقدمه

جهان در سده‌ی بیست‌ویکم به شدت شهری شده است. در سال ۱۹۰۰، تنها ۱۰ درصد جمعیت جهان در شهرها زندگی می‌کردند، اما هم‌اکنون بیش از نیمی از جمعیت جهان ساکن شهرها هستند (UNCHS, 2001: 17; Short, 2006: 21). طبق آمار سازمان ملل، در سال ۱۹۵۰ کمتر از ۷۵۰ میلیون نفر برابر با ۲۹ درصد جمعیت جهان، در شهرها زندگی می‌کردند (UNCHS, 1999: 15) اما در سال ۲۰۰۶، بیش از نیمی از جمعیت جهان زندگی در شهرها را برگزیده‌اند (UNCHS, 2008: 2)، که تا سال ۲۰۵۰ به هفتاد درصد افزایش خواهد یافت (UN-HABITAT, 2008: 2009). بنابراین کالبد فضایی شهر، صحنه‌ی نمایش زندگی روزمره‌ی مردم است و نقش مهمی در توسعه‌ی جامعه دارد (مدیری، ۱۳۸۵: ۱۲). رشد شتابان جمعیت شهرنشین مسائل و مشکلات فراوانی را در شهرها در پی داشته که وقوع انواع ناهنجاری‌های اجتماعی از آن جمله است، به طوری که امروزه افزایش جرم و جنایت، امنیت و آسایش شهروندان را تهدید می‌کند (مرصوصی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۱۱). همچنین از دیرباز ثابت شده است که تبهکاری در شهر به نسبت تبهکاری در روستا خیلی بالاتر است (گسن، ۱۳۸۵: ۱۱۵). این موضوع در واقع یکی از خصلت‌های اساسی است که از بررسی‌های تبهکاری در غرب حاصل شده است. جرایم شهری موجب تحمیل هزینه‌های بسیار گزافی در سطوح فردی، اجتماعی و ملی می‌گردد (Mc Collister et al., 2010: 90). هم‌زمان با پیشرفت‌هایی که بشر در علوم مختلف به دست آورده، و در پی آن تغییرات و دگرگونی‌های عظیم جوامع، به‌ویژه توسعه‌ی شهرنشینی، صنعتی شدن، دگرگونی‌های فرهنگی، تغییر در سبک زندگی و تحول در ساخت نهادهای اجتماعی و وظایف و کارکردهای آن‌ها، موجب بروز مشکلات اجتماعی شده و چاره‌اندیشی برای آن‌ها تحقیقات زیادی را طلب می‌نماید (Kaldi, 2002: 52). در غالب شهرهای جهان، جرایم معمولاً تهدیدی جدی برای حیات، تمامیت فردی و دارایی‌های انسان‌ها است. وقوع بیش از حد این جرایم در محیط‌های شهری نه فقط با اصول مسلم نظام اجتماعی تعارض دارد، بلکه همراه خود ضایعات سنگین، سختی و رنج انسان‌ها، به هدر رفتن منابع اقتصادی، سرخوردگی شهروندان و وخامت کلی در کیفیت زندگی را به ارمغان می‌آورد (Bayanlu & Mansourian, 2006: 23).

ساختار جامعه‌ی شهری منجر به ارتکاب جرایمی می‌شود که نمی‌توان نظیر آن را در نقاط دیگر دید. فعالیت‌های شهری، بر خلاف روستاها، به روزانه و شبانه، صنعت و خدمات و غیره تقسیم‌بندی می‌شوند. به علاوه شهرها دارای نقاط کور زیادی بوده و مستعد جرایم بیشتری نسبت به سایر نقاط هستند. اندازه‌ی محیط‌های شهری و ناشناس بودن مردم برای همدیگر، از جمله دلایل ایجاد دسته‌بندی‌های مختلف میان مردم در شهرها است. از دید جرم‌شناسی، شهرنشینی منجر به ایجاد فرصت‌های بیشتری برای ارتکاب جرم شده و فقدان یا ضعف کنترل‌های غیررسمی اجتماعی، زمینه را برای فعالیت‌های مجرمانه فراهم می‌سازد (السان، ۱۳۸۷: ۱۰). در همین خصوص، برای کاهش جرایم شهری باید از بعد سرمایه‌ی روانشناختی وارد شد و نگرش‌های مثبت شهروندی را برای کاهش این جرایم بکار گرفت. امروزه شهروندی تبدیل به منزلتی اساسی برای حیات سیاسی و اجتماعی جوامع شده است. به جرأت می‌توان گفت که شهروندی با مرکزیت مفهوم شمول در ذات آن، شمولی که خود را در حوزه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی و فرهنگی بسط می‌دهد، جزئی جدایی‌ناپذیر از دموکراسی‌های مدرن شده است؛ جزئی که به بهترین شکل رابطه‌ی ساختار و عاملیت را در قالب، هم‌زمان، منزلتی تثبیت شده به مثابه‌ی بستر کنش‌های فرد (شهروند) و کنش‌های تغییر دهنده‌ی منزلت مزبور از جانب وی نشان می‌دهد (گیدنز، ۱۳۸۶: ۳۴۱). نگرش مثبت شهروندی ریشه در نهضت روانشناسی مثبت‌گرا دارد. توانمندسازی شهروندان با تأکید بر نگرش مثبت شهروندی، به عنوان یک رویکرد نوین انگیزش درونی در آنان است که می‌تواند بستری را در جهت شکوفایی استعدادها، توانایی‌ها و شایستگی این افراد به وجود آورد. نگرش مثبت شهروندی با تغییر در باورها و افکار شهروندان آغاز می‌شود و این باور را در آن‌ها ایجاد می‌کند که توانایی و شایستگی لازم برای تغییر زندگی خود و رهایی از جرایم شهری را دارند. پس می‌توان گفت که یکی از عواملی که می‌تواند در ارتقای دیدگاه و رفتار افراد نقش داشته باشد، تاثیر ایجاد نگرش مثبت شهروندی بر آنان است. امروزه این موضوع که آیا ارتقای فکری و رفتاری و مؤلفه‌های روان‌شناختی با ویژگی‌های شخصیتی افراد توانمند پیش‌بینی می‌شود یا نه، توجه بسیاری از صاحب‌نظران را به خود جلب کرده است. به ویژه، نکته‌ی مهم این است که مشخص کنیم افراد با داشتن چه ویژگی‌های شخصیتی زمینه‌ی بیشتری برای توانمند شدن در افکار و رفتار خواهند داشت (فروهر، ۱۳۹۰: ۵۵). در این زمینه می‌توان از مفهوم نگرش مثبت شهروندی یاد کرد که ریشه در نهضت روان‌شناسی مثبت‌گرا دارد. در دیدگاه مثبت شهروندی سرمایه‌ی روان‌شناختی مثبت مطرح است که کانون توجه خود فرد است. سرمایه‌ی روان‌شناختی مثبت، توسعه‌ی مثبت روانی فرد است. در واقع، سرمایه‌ی روان‌شناختی مثبت در رابطه با فردی است که حس پیشرفت دارد (Luthans & Youssef,

148: 2006). اگرچه سرمایه روان‌شناختی مثبت متشکل از خودکارآمدی، خوش‌بینی، امید و تاب‌آوری است، مفهومی فراتر از این ابعاد دارد (Luthans et al., 2007: 558). از سایر مؤلفه‌های رویکرد دیدگاه مثبت شهروندی و سرمایه روان‌شناختی می‌توان به تحمل‌پذیری، نوآوری فردی، خودرضایت‌مندی، رشد فردی، مشارکت و رفتارهای یاری‌گرایانه اشاره کرد (یزدانی، ۱۳۹۷: ۴۲).

همان‌گونه که توضیح داده شد، در راستای موضوع جرم مطالعات متعددی در اکثر نقاط جهان انجام گرفته است. هیلیر و سهباز (۲۰۱۰)، الگوهای جرایم سرقت و دزدی را در شبکه خیابان‌های شهر لندن مورد بررسی قرار داده‌اند. در این تحقیق با استفاده از نظریه فضای قابل دفاع نیومن جرایم را با پارامترهای فضای عمومی در مقابل فضای خصوصی، استفاده کنندگان مختلف، راه‌های فرار و تراکم در خیابان‌ها تحلیل کرده و به این نتیجه رسیدند که در مناطق مسکونی، خانه‌هایی که رو به خیابان و در گوشه‌هایی که از هر دو طرف دید دارند قرار گرفته‌اند، دزدی و سرقت کم اتفاق می‌افتد، خانه و مغازه‌هایی که از لحاظ دسترسی و راه‌های فرار دارای موقعیت خوبی هستند بیشتر در معرض سرقت قرار می‌گیرند. در فضاهای خصوصی نسبت به فضاهای عمومی سرقت کمتر اتفاق می‌افتد زیرا استفاده کنندگان از این فضاها مشخص و شناخته شده هستند. اردوغان و همکاران (۲۰۱۱)، پنج جرم را در کشور ترکیه مورد بررسی و تحلیل قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که فعالیت‌های مجرمانه در زمان و مکان به صورت غیرتصادفی اتفاق می‌افتد، بجز جرایمی که مربوط به اسلحه گرم و سرد هستند، همه جرایم در کشور ترکیه بر روی ماتریکس به صورت خوشه‌ای توزیع شده‌اند و در غرب و جنوب غرب ترکیه بصورت خوشه‌های بزرگ هست که دلیل آن وقوع جرایم کلاهبرداری و سرقت در این مناطق است. شهمراد (۱۳۹۱)، در پژوهشی به بررسی رابطه مناطق مختلف شهر اردبیل با جرایم مواد مخدر و سرقت در دو سال (۲۰۱۱-۲۰۱۰) پرداخته است. این پژوهش که از نوع توصیفی است دو آسیب مهم استان یعنی مواد مخدر و سرقت و رابطه بین این دو پدیده را به صورت توصیفی بررسی کرده است. نتایج حاصل از پژوهش نشانگر آن است که متغیرهای: محل سکونت، اعتیاد، نوع شغل و سابقه سرقت در ارتکاب جرم سرقت مؤثر می‌باشند. کلانتری و جباری (۱۳۹۲)، در تحقیقی با عنوان آسیب‌شناسی کالبدی حوزه‌های تمرکز بزهکاری در محدوده منطقه ۱۹ شهر تهران (مورد مطالعه: جرایم مربوط به سرقت به عنف و مواد مخدر)، با استفاده از تحلیل‌های آماری و گرافیکی در محیط نرم‌افزاری GIS و SPSS به مطالعه و بررسی جرایم ارتكابی سرقت به عنف، شرارت و باجگیری و جرایم مربوط به مواد مخدر در منطقه ۱۹ شهر تهران پرداخته‌اند. نتایج مطالعه نشان می‌دهد که وقوع بزهکاری یکی از مهم‌ترین مشکلات منطقه ۱۹ شهر تهران بوده و میان تعداد کاربری‌ها و نوع آن‌ها و میزان وقوع جرایم ارتباط معناداری وجود دارد. این محققین در نهایت به این امر معترف شده‌اند که عدم اجرای اصول و ضوابط برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری در منطقه ۱۹ تهران در شکل‌گیری الگوهای مکانی بزهکاری تأثیر داشته است. مداح و خیرخواهان (۱۳۹۳)، در مقاله‌ای با عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر ارتکاب جرم در بین مجرمان سرقت و مواد مخدر" به این نتیجه رسیده‌اند که بیکاری بر وقوع جرایم سرقت و مواد مخدر اثر متفاوت دارد. در صورت فقدان شغل، در ابتدا جرایمی مثل مصرف مواد مخدر، خرده‌فروشی مواد مخدر و توزیع عمده‌ی مواد انجام می‌شود و در صورت وجود کمبودهای اقتصادی، به ترتیب جرایمی همچون مصرف مواد مخدر و خرده‌فروشی مواد مخدر اتفاق می‌افتد. صفا و فولادی (۱۳۹۵)، در مطالعه کیفی "علل و زمینه‌های سرقت از منازل و تأثیر آن بر نظم و امنیت اجتماعی مورد مطالعه: شهر قم"، برحسب یافته‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که مجموعه‌ای از عوامل اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، خانوادگی، قضایی، انتظامی و فردی سوق‌دهنده افراد به سرقت بوده است و برای انجام سرقت از منازل زمینه‌هایی همچون بی‌احتیاطی بزه‌دیدگان، سهولت فروش لوازم سرقت شده، شرایط خاص محیطی و نیز پردشدگی دخیل بوده‌اند. بر خلاف جرم در راستای دیدگاه مثبت شهروندی مطالعات معدودی انجام گرفته است که این مطالعات نیز اکثراً مؤلفه‌های این رویکرد را بیان کرده‌اند بر این اساس مؤلفه‌های نگرش مثبت شهروندی از دیدگاه پودساکوف (۲۰۱۶)، شامل رفتارهای یاری‌گرایانه، جوانمردی، نوآوری فردی، فضیلت مدنی، وظیفه‌شناسی، خودرضایت‌مندی، رشد فردی؛ از دیدگاه بولینو و تارنلی (۲۰۱۳)، شامل مؤلفه‌های وفاداری، وظیفه‌شناسی، مشارکت، توجه و احترام، فداکاری، تحمل‌پذیری؛ از دیدگاه فارح و همکاران (۲۰۱۲)، شامل مؤلفه‌های آداب اجتماعی، نوع‌دوستی، وجدان کاری، هماهنگی متقابل شخصی و محافظت از منابع اجتماعی؛ و از دیدگاه گراهام (۲۰۱۰)، شامل مؤلفه‌های کمک‌های بین شخصی، ابتکار عمل فردی، مجاهدت فردی و تقویت وفاداری است.

با عنایت به مطالعات انجام گرفته، می‌توان گفت که تحقیقی در خصوص نقش نگرش‌های مثبت شهروندی بر کاهش جرایم شهری انجام نشده و درواقع هدف و نوآوری تحقیق پیش‌رو بر این اصل استوار است که این مهم را با استفاده از مدل‌های نسبتاً جدید مورد بررسی و تحلیل قرار دهد.

با توجه به مطالب مذکور و با توجه به اهمیت موضوع، هدف از تحقیق حاضر سنجش تأثیر مؤلفه‌های نگرش مثبت شهروندی بر کاهش جرایم شهری اردبیل می‌باشد. شهر اردبیل طی چند دهه اخیر به علت موقعیت خاص طبیعی، اجتماعی و اقتصادی که این شهر از آن برخوردار بوده و همچنین به دلیل مرکزیت اداری، سیاسی در سطح استان اردبیل، دست به توسعه فیزیکی گسترده‌ای زده و همه ساله سرریزهای جمعیتی شهرستان‌های پیرامونی خود را جذب می‌نماید. این رشد شتابان جمعیت که ناشی از مهاجرت از شهرها و روستاهای استان به مرکز و رشد طبیعی جمعیت بوده است به توسعه فیزیکی گسترده شهر اردبیل منجر شده است. با توجه به حجم وارد شده بر شهر و تقاضای روزافزون مسکن توسط مهاجرین، مدیریت شهری توان پاسخگویی به این نیازها را از دست می‌دهد و شهرنشینان جدید نیازهای خود را در قالب حاشیه‌نشینی در سکونتگاه‌های غیررسمی برآورده می‌کنند. الگوی سکونتی که به مشخصه بارز اکثر مناطق پیرامونی شهر اردبیل تبدیل شده است. این مسئله به شکل‌گیری خرده فرهنگ‌های متنوع در مناطق حاشیه‌ای و تازه توسعه یافته شهر منجر شده و با توجه به ویژگی‌هایی چون گمنامی، عدم حس تعلق و مسئولیت در تازه‌واردان، تراکم بیش از حد در واحد سطح و از همه بدتر، مسأله بیکاری، موجب بروز انواع ناهنجاری‌ها (از جمله درگیری‌های خیابانی، سرقت و انواع قانون شکنی‌های دیگر) شده است. حال با توجه به اینکه جرایم شهری بر وضعیت اقتصادی و اجتماعی افراد و دولت اثر منفی دارد و از آنجایی که این اثرات و نگرش‌ها می‌تواند از منطقه‌ای به منطقه‌ای دیگر متفاوت باشد، لذا لازم است تا از راهکارهای مناسبی برای کنترل و کاهش تعداد افراد خلافکار و قانون شکن که احتمالاً تعدد آن‌ها در برخی مناطق شهری بالاست (مناطق جرم‌خیز)، استفاده شود. یکی از راهکارهایی که می‌تواند به این مهم دست یابد، تقویت نگرش مثبت شهروندی در بین شهروندان اردبیلی در راستای کاهش جرایم است. بنابراین با توجه به مطالب گفت شده این تحقیق سعی بر آن دارد که به سؤال‌های زیر پاسخ دهد.

- موثرترین مؤلفه‌های نگرش مثبت شهروندی بر کاهش جرایم شهر اردبیل کدامند؟
- نگرش مثبت شهروندی در شهر اردبیل در چه وضعیتی است؟
- رتبه‌بندی و سطح‌بندی مناطق شهری اردبیل در خصوص نگرش مثبت شهروندی به چه شکلی است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی بوده و از نظر ماهیت و روش، توصیفی-تحلیلی می‌باشد. جامعه‌ی آماری تحقیق شامل جمعیت شهر اردبیل (۶۰۵۹۹۲ نفر) است که براساس آخرین تقسیم‌بندی شهر در ۵ منطقه‌ی شهرداری اسکان یافته‌اند. در خصوص تعیین حجم نمونه هم از قواعد خاص روش حداقل مربعات جزئی (مدل استفاده شده در این تحقیق) پیروی شده است، بگونه‌ای که حجم نمونه مورد نیاز در مدلسازی مسیری روش حداقل مربعات جزئی به طور قابل ملاحظه‌ای کوچکتر از روش معادلات ساختاری مبتنی بر کواریانس است (Henseler et al., 2009: 288). با توجه به قاعده مدل حداقل مربعات جزئی و با توجه به این نکته که ممکن است تعدادی از پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده دارای داده‌های ناهمگون و غیرقابل اعتماد باشند، حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ به دست آمده و به روش تصادفی طبقه‌بندی شده (متناسب با جمعیت هر ۵ منطقه‌ای شهرداری) از تعداد مذکور نمونه‌برداری انجام شده است. پرسشنامه تحقیق حاضر با استفاده از گویه‌های جدول (۱) به صورت لیکرت ۵ مقیاسی طراحی شده است. به منظور تحلیل داده‌های پژوهش، از روش‌های گوناگونی استفاده شده است. به گونه‌ای که به منظور بررسی میزان اثرگذاری مؤلفه‌های نگرش مثبت شهروندی بر سرمایه روان‌شناختی و کاهش جرایم از مدل حداقل مربعات جزئی در قالب نرم‌افزار Warp-PLS، برای رتبه‌بندی مناطق شهری از مدل KOPRAS و فرمول‌نویسی آن در قالب نرم‌افزار Excel و برای ترسیم نقشه‌ها از نرم‌افزار Arc GIS استفاده شده است. برای تعیین ارجحیت متغیرهای تحقیق یعنی وزن آن‌ها نیز از مدل آنتروپی در قالب نرم‌افزار Excel و جهت سطح‌بندی مناطق شهری از روش تحلیل خوشه‌ای در قالب نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. همچنین در این قسمت برای سهولت کار تمام متغیرهای موجود در پژوهش کدبندی شده است. در این پژوهش برای هر یک از متغیرهای، کاهش جرم، نگرش مثبت شهروندی و سرمایه روان‌شناختی به ترتیب دو گویه مطرح شده است که در تجزیه تحلیل حاضر از Q_1 تا Q_{22} کدبندی شده است. قابل ذکر است سرمایه‌ی روان‌شناختی پیش‌نیاز دست‌یابی به نگرش مثبت شهروندی می‌باشد.

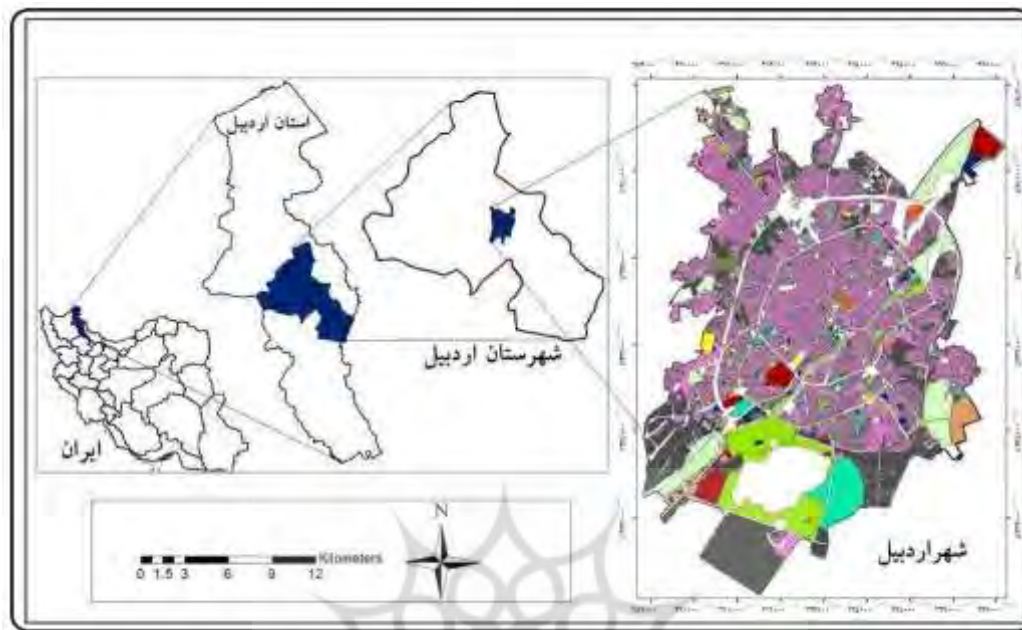
جدول ۱. متغیرهای تحقیق و کدبندی آنها

متغیرهای مکنون	متغیرهای آشکار
شاخص جرم	گونه‌ها
جرم (CR)	عدم تصمیم ذهنی برای ارتکاب جرم Q_1 ، عدم تصمیم عملی برای ارتکاب جرم Q_2
شاخص نگرش مثبت شهروندی PCA	گونه‌ها
تحمل پذیری (TO)	توانایی رو در رو شدن با مشکلات Q_3 ، داشتن هدف وانگیزه برای حل مشکلات Q_4
نوآوری فردی (II)	تبدیل مشکل به فرصت Q_5 ، خلق راه حل‌های جایگزین برای برون رفت از مشکلات Q_6
خودرضایت‌مندی (SS)	احساس رضایت از موقعیت اجتماعی Q_7 ، احساس رضایت از موقعیت اقتصادی Q_8
رشد فردی (IG)	یادگیری مهارت‌های فنی و حرفه‌ای Q_9 ، ایجاد سلامت جسمی و روحی Q_{10}
مشارکت (PA)	شرکت و مشارکت در امورات شهری Q_{11} ، شرکت در انجمن‌های سیاسی/اجتماعی Q_{12}
رفتارهای باری‌گرایانه (AB)	افزایش عزت نفس Q_{13} ، تقویت حس بخشنده‌گی در خود Q_{14}
شاخص سرمایه‌ی روان‌شناختی PC	گونه‌ها
خوش‌بینی (OP)	مثبت‌اندیشیدن در مورد رخدادهای نامناسب Q_{15} ، انتظار برای اتفاقات خوب Q_{16}
امیدواری (HO)	انگیزه و انرژی هدفمند برای حل مشکلات و ناملایمات Q_{17} ، امیدواری برای تغییر وضعیت و بهبود بخشیدن شرایط Q_{18}
انعطاف‌پذیری (FL)	پذیرش و رویارویی با خطرات و دشواری‌های زندگی Q_{19} ، تغییرات مثبت در جهت پیشرفت و افزایش مسئولیت Q_{20}
خودکارآمدی (SE)	داشتن اعتماد به نفس در رویارویی دشواری‌ها و سختی‌های زندگی Q_{21} ، یقین داشتن به توانمندی‌های خود برای انجام موفقیت‌آمیز کارها Q_{22}

قلمرو و جغرافیایی پژوهش

محدوده مورد مطالعه این تحقیق شهر اردبیل است که ۵ منطقه شهری و ۵۱ ناحیه شهری و ۶۲۸۹ هکتار وسعت دارد. اطلاعات هر منطقه بدین شرح است: منطقه یک، بخش مرکزی شهر است که ۱۱۳۴۷۶ نفر جمعیت و ۹۶۴ هکتار وسعت دارد، امروزه بخش زیادی از این منطقه شهری که قدیمی‌ترین و در واقع اولین هسته شهری اردبیل است، بافت فرسوده می‌باشد. در این منطقه اکثر افراد بومی اردبیل سکونت دارند و از نظر جایگاه اقتصادی و اجتماعی منطقه حد واسط اردبیل محسوب می‌شود. منطقه دو هم با ۲۲۸۵ هکتار وسعت و ۱۱۰۵۸۹ نفر جمعیت در شرق و جنوب اردبیل قرار دارد. ساخت و سازهای این منطقه دارای قدمت کمتر از ۲۵ سال و تازه ساخت می‌باشد، تعداد مهاجرین در این منطقه بیشتر از مناطق دیگر می‌باشد و از نظر جایگاه اقتصادی و اجتماعی جزو مناطق فرادست اردبیل محسوب می‌شود. منطقه سه نیز که در جنوب غربی شهر با وسعتی برابر با ۱۰۹۴ هکتار، ۱۰۰۵۰۴ نفر را در دل خود جای داده است. ساخت و سازهای این منطقه یا کهنه‌ساخت هستند یا تازه‌ساخت. بخاطر اینکه اکثر توسعه و رشد فیزیکی و ساخت و ساز رسمی و برنامه‌ریزی شده اخیر شهر، به این منطقه مربوط می‌شود و بیشتر مهاجران امروزی شهر اردبیل، در این منطقه اسکان یافته‌اند و از نظر جایگاه اقتصادی و اجتماعی، فرادست‌ترین منطقه شهر اردبیل محسوب می‌شود. منطقه چهار هم با ۱۰۳۸۱۲ نفر و ۸۵۸ هکتار در شمال غربی اردبیل واقع شده است. در این منطقه شهری ساخت و سازهای نامتعارف و سکونتگاه‌های غیررسمی نمود بیشتری دارند. به همین خاطر در این منطقه هم تعداد افراد مهاجر چشمگیر می‌باشد و از نظر جایگاه اقتصادی و اجتماعی، فرودست‌ترین منطقه شهر اردبیل محسوب می‌شود. نهایتاً منطقه پنج هم که بخشی از آن تازه-ساخت و بخش دیگر آن هم حاشیه‌نشین و روستای ادغامی به شهر است، ۱۰۰۹۹۳ نفر را ۱۰۸۷ هکتار در شمال شرقی اردبیل جای داده است و از نظر جایگاه اقتصادی و اجتماعی، جزو مناطق حدواسط شهر اردبیل محسوب می‌شود. از آنجایی که جمعیت شهر اردبیل طی شش دهه اخیر (از سال ۱۳۳۵ با ۶۵۷۶۲ نفر) رشد ۸ برابری را تجربه کرده است، می‌توان گفت که این افزایش جمعیت نشانه مهاجرپذیری آن و نهایتاً شکل‌گیری خرده فرهنگ‌های گوناگون در آن می‌باشد. شهر اردبیل از جمله شهرهایی است که رتبه کشوری در زمینه جرایم دارد. بگونه‌ای که بر اساس آمارهای موجود منتشر نشده، شهر اردبیل در خصوص جرم درگیری (ضرب و جرح) در رتبه‌های نخست کشوری قرار دارد. بغیر از مورد یاد شده از نظر سایر جرایم هم این شهر دارای مساله است،

بگونه‌ای که از حدود ۱۲۰۰ زندانی که در نیمه اول سال ۲۰۱۷ در زندان‌های شهر اردبیل در حال گذراندن دوران محکومیت خود بوده‌اند (جدای از اینکه ۱۰ درصد آنها به جرم درگیری در زندان بودند) ۴۰ درصد آنها دارای جرایم مرتبط با مواد مخدر، ۲۵ درصد سرقت و بیش از ۱۰ درصد مرتبط با جرایم مالی بوده‌اند. و اینکه بیشترین محل سکونت و محل جرم هم مربوط به مناطق چهار (اصلی‌ترین بافت حاشیه‌نشین) و یک (بافت نیمه ارگانیک یا میانی شهر) شهری می‌باشد (پاشازاده و همکاران، ۱۳۹۸: ۸-۱۵).

شکل ۱. جایگاه محدوده مورد مطالعه در تقسیمات کشوری

یافته‌ها و بحث

یافته‌های تحقیق حاضر باتوجه به اهداف آن، از دو بخش کلی (۱) بررسی نقش نگرش مثبت شهروندی در کاهش جرایم و (۲) رتبه بندی و سطح بندی نگرش مثبت شهروندی در مناطق شهری اردبیل تشکیل شده است، که در ادامه ارائه شده‌اند.

نقش نگرش مثبت شهروندی بر کاهش جرایم

جهت بررسی نقش نگرش مثبت شهروندی بر کاهش جرایم از روش حداقل مربعات جزئی در قالب نرم‌افزار Warp-PLS استفاده شده است، این روش دارای چندین بخش است که در ادامه به ترتیب ارائه شده‌اند.

پایایی شاخص‌های متغیرهای مکنون

پایایی هر یک از شاخص‌های متغیر مکنون، در مدل PLS توسط میزان بارهای عاملی هر شاخص می‌شود. ارزش هر یک از بارهای عاملی شاخص‌های متغیر مکنون مربوطه می‌بایست بزرگتر یا مساوی ۰/۵ باشد. در جدول (۲) میزان بارهای عاملی برای شاخص‌های متغیرهای مکنون تحقیق قابل مشاهده است.

جدول ۲. ارزش بارهای عاملی شاخص‌های متغیرهای مکنون

متغیرها	۴	تحمل پذیری	نواوری فردی	خودرضایت‌مندی	رشد فردی	مشارکت	یاری‌گرایانه رفتارهای	خوش‌بینی	امیدواری	انعطاف‌پذیری	خودکارآمدی	P-values
Q ₁	۰/۶۸۳	۰/۰۱۲	-۰/۲۰۷	-۰/۳۱	۰/۵۶۴	-۰/۵۲	-۰/۱۷۹	۰/۵۷۹	-۰/۲۳۸	۰/۴۹۷	۰/۴۵۲	<۰/۰۰۱
Q ₂	-۰/۶۸۳	-۰/۰۱۲	۰/۲۰۷	۰/۳۱	-۰/۵۶۴	۰/۵۲	۰/۱۷۹	-۰/۵۷۹	۰/۲۳۸	-۰/۴۹۷	-۰/۴۵۲	<۰/۰۰۱
Q ₃	۰/۵۹۴	-۰/۶۵۵	۰/۶۱۲	۰/۳۱۱	۰/۱۹۲	-۰/۳۹۳	-۰/۳۶۱	۰/۴۷	-۰/۳۳۵	-۰/۱۱۳	-۰/۱	<۰/۰۰۱
Q ₄	-۰/۵۹۴	۰/۶۵۵	-۰/۶۱۲	-۰/۳۱۱	-۰/۱۹۲	۰/۳۹۳	۰/۳۶۱	-۰/۴۷	۰/۳۳۵	۰/۱۱۳	۰/۱	<۰/۰۰۱
Q ₅	-۰/۶۴۲	-۰/۲۷۷	۰/۵۷۳	۰/۷۳۴	-۰/۲۰۹	-۰/۵۹۷	-۰/۲۷۴	-۰/۲۱۴	۰/۴۷	۰/۲۴۹	-۰/۱۰۵	<۰/۰۰۱
Q ₆	۰/۶۴۲	۰/۲۷۷	-۰/۵۷۳	-۰/۷۳۴	۰/۲۰۹	۰/۵۹۷	۰/۲۷۴	۰/۲۱۴	-۰/۴۷	-۰/۲۴۹	۰/۱۰۵	<۰/۰۰۱
Q ₇	-۰/۱۴	۰/۱۷۱	۰/۱۴	۰/۶۶۷	۰/۸۵۱	-۰/۲۸۳	-۰/۱۱۲	۰/۱۹	۰/۱۹۱	۰/۱۲۱	-۰/۱۷	<۰/۰۰۱
Q ₈	۰/۱۴	-۰/۱۷۱	-۰/۱۴	-۰/۶۶۷	-۰/۸۵۱	۰/۲۸۳	۰/۱۱۲	-۰/۱۹	-۰/۱۹۱	-۰/۱۲۱	۰/۱۷	<۰/۰۰۱
Q ₉	-۰/۲۶۹	-۰/۲۳۹	-۰/۱۳۴	۰/۱۷	۰/۷۵۲	۰/۸۱۷	-۰/۱۷۷	۰/۱۹۵	۰/۱۰۷	۰/۲۷	-۰/۰۵۹	<۰/۰۰۱
Q ₁₀	۰/۲۶۹	۰/۲۳۹	۰/۱۳۴	-۰/۱۷	-۰/۷۵۲	-۰/۸۱۷	۰/۱۷۷	-۰/۱۹۵	-۰/۱۰۷	-۰/۲۷	-۰/۰۵۹	<۰/۰۰۱
Q ₁₁	۰/۲۴۲	-۰/۰۵۶	-۰/۲۵۳	۰/۲۳۵	۰/۱۲	-۰/۶۲۳	۰/۷۲۶	۰/۰۰۳	-۰/۱۹۸	-۰/۳۸۸	۰/۳۵۸	<۰/۰۰۱
Q ₁₂	-۰/۲۴۲	۰/۰۵۶	۰/۲۵۳	-۰/۲۳۵	-۰/۱۲	۰/۶۲۳	-۰/۷۲۶	-۰/۰۰۳	۰/۱۹۸	۰/۳۸۸	-۰/۳۵۸	<۰/۰۰۱
Q ₁₃	-۰/۲۷۷	-۰/۱۸۶	-۰/۱۲۷	۰/۲۳۶	-۰/۱۴۷	-۰/۵۳	۰/۶۱۸	۰/۸۴۸	۰/۳۲۴	-۰/۵۲۵	۰/۴۱۷	<۰/۰۰۱
Q ₁₄	۰/۲۷۷	۰/۱۸۶	۰/۱۲۷	-۰/۲۳۶	۰/۱۴۷	۰/۵۳	-۰/۶۱۸	-۰/۸۴۸	-۰/۳۲۴	۰/۵۲۵	-۰/۴۱۷	<۰/۰۰۱
Q ₁₅	-۰/۱۷۲	-۰/۰۳۷	-۰/۱۸۲	-۰/۳۶۳	۰/۷۲۱	-۰/۳۹۱	-۰/۳۵۲	-۰/۵۵۲	-۰/۰۳۷	۰/۱۸۲	-۰/۲۶۳	<۰/۰۰۱
Q ₁₆	۰/۱۷۲	۰/۰۳۷	۰/۱۸۲	۰/۳۶۳	-۰/۷۲۱	۰/۳۹۱	۰/۳۵۲	۰/۵۵۲	۰/۰۳۷	-۰/۱۸۲	۰/۲۶۳	<۰/۰۰۱
Q ₁₇	-۰/۰۰۴	۰/۲۵۷	-۰/۴۳۵	-۰/۲۸۱	۰/۱۴۰	۰/۷۲۲	۰/۱۱۲	-۰/۰۰۴	۰/۵۷۸	-۰/۴۳۵	-۰/۲۸۱	<۰/۰۰۱
Q ₁₈	۰/۰۰۴	-۰/۲۵۷	۰/۴۳۵	۰/۲۸۱	-۰/۱۴۰	-۰/۷۲۲	-۰/۱۱۲	۰/۰۰۴	-۰/۵۷۸	۰/۴۳۵	۰/۲۸۱	<۰/۰۰۱
Q ₁₉	-۰/۰۵۳	-۰/۱۸۷	۰/۰۳۲	-۰/۲۵۳	-۰/۰۰۹	-۰/۱۷۲	۰/۷۴۲	۰/۰۵۳	-۰/۱۸۷	۰/۶۲۵	-۰/۲۵۳	<۰/۰۰۱
Q ₂₀	۰/۰۵۳	۰/۱۸۷	-۰/۰۳۲	۰/۲۵۳	۰/۰۰۹	۰/۱۷۲	-۰/۷۴۲	-۰/۰۵۳	۰/۱۸۷	-۰/۶۲۵	۰/۲۵۳	<۰/۰۰۱
Q ₂₁	-۰/۲۶۷	-۰/۱۲۹	۰/۰۳۱	۰/۱۶۹	-۰/۳۷۸	-۰/۱۶۳	-۰/۵۹۷	-۰/۰۶۵	-۰/۴۱۸	-۰/۱۲۹	۰/۵۲۶	<۰/۰۰۱
Q ₂₂	۰/۲۶۷	۰/۱۲۹	-۰/۰۳۱	-۰/۱۶۹	۰/۳۷۸	۰/۱۶۳	۰/۵۹۷	۰/۰۶۵	۰/۴۱۸	۰/۱۲۹	-۰/۵۲۶	<۰/۰۰۱

همان‌طور که در جدول (۲) ملاحظه می‌شود تمامی مقادیر سنج‌های مرتبط با متغیر مکنون که پررنگ شده است، بالاتر از ۰/۵ است. بنابراین می‌توان گفت مدل اندازه‌گیری از پایایی کافی در زمینه شاخص‌های مکنون برخوردار است.

پایایی سازه (سازگاری درونی)

برای اندازه‌گیری این پایایی، شاخص پایایی ترکیبی در مدل PLS ارائه می‌شود. این شاخص بر اساس ضریب آلفای کرونباخ محاسبه می‌شود. مقدار این شاخص باید بزرگتر یا مساوی ۰/۷ باشد. جدول (۳) مقدار پایایی سازه را برای هر یک از متغیرهای مکنون نشان می‌دهد.

جدول ۳. پایایی سازه‌های متغیرهای مکنون

متغیر مکنون	۴	تحمل پذیری	نواوری فردی	خودرضایت‌مندی	رشد فردی	مشارکت	یاری‌گرایانه رفتارهای	خوش‌بینی	امیدواری	انعطاف‌پذیری	خودکارآمدی
آلفای کرونباخ	۰/۷۴۳	۰/۷۷۶	۰/۷۲۱	۰/۸۱۸	۰/۸۰۵	۰/۷۱	۰/۸۰۶	۰/۸۹۱	۰/۷	۰/۷۱۵	۰/۶۹۹
پایایی ترکیبی	۰/۷۳۶	۰/۷۵۵	۰/۷	۰/۸۴	۰/۸۰۱	۰/۷۹	۰/۸۲۶	۰/۷۶۷	۰/۶۶۸	۰/۷۳	۰/۷۵۲

همان‌طور که مشاهده می‌شود، تمامی مقادیر پایایی ترکیبی، بالاتر از ۰/۷ محاسبه شده است. مقدار آلفای کرونباخ نیز در جدول (۳) نشان داده شده و ملاحظه می‌شود که این ضرایب نیز همگی بالاتر از ۰/۷ هستند بنابراین مدل اندازه‌گیری از پایایی سازه مناسبی برخوردار است.

روایی همگرا

روایی همگرا در مدل PLS توسط معیار میانگین واریانس استخراج شده (AVE) مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

جدول ۴. روایی همگرای سازه‌های (متغیرهای مکنون) پژوهش

متغیر مکنون	پایایی سازه	میانگین واریانس استخراج شده
خودکارآمدی	۰/۷۵۸	۰/۷۵۸
انعطاف پذیری	۰/۷۹۱	۰/۷۹۱
امیدواری	۰/۷۰۴	۰/۷۰۴
خوش بینی	۰/۵۸۹	۰/۵۸۹
رفتارهای یاری‌گرایانه	۰/۶۳۸	۰/۶۳۸
مشارکت	۰/۷۱۹	۰/۷۱۹
رشد فردی	۰/۵۶۹	۰/۵۶۹
خود رضایت‌مندی	۰/۷۴۳	۰/۷۴۳
نوآوری فردی	۰/۶۹۱	۰/۶۹۱
تحمل پذیری	۰/۶۰۵	۰/۶۰۵
جرم	۰/۵۷۱	۰/۵۷۱

با توجه به جدول (۴) تمامی مقادیر میانگین واریانس استخراج شده از ۰/۵ بیشتر بوده و بنابراین مدل اندازه‌گیری از روایی همگرایی مناسب برخوردار است.

روایی افتراقی

برای ارزیابی اعتبار افتراقی باید بررسی شود که آیا میزان میانگین واریانس استخراج شده (AVE) برای یک سازه (متغیر مکنون)، بیشتر از توان دوم همبستگی میان آن سازه و سازه‌های دیگر مدل است یا خیر.

جدول ۵. اعتبار افتراقی سازه‌ها (متغیرهای مکنون) پژوهش

سازه	م	تحمل پذیری	نوآوری فردی	خود رضایت‌مندی	رشد فردی	مشارکت	رفتارهای یاری‌گرایانه	خوش بینی	امیدواری	انعطاف پذیری	خود کارآمدی
جرم	۰/۷۵۴	۰/۳۱۹	۰/۳۴۷	۰/۳۴۵	۰/۲۵۰	۰/۶۲۹	۰/۵۴۱	۰/۱۷۹	۰/۲۴۳	۰/۰۵۴	۰/۳۶۷
تحمل پذیری	۰/۳۴۲	۰/۷۳۸	۰/۲۲۹	۰/۵۶۳	۰/۱۷۸	۰/۳۷۲	۰/۳۷۶	۰/۰۳۹	۰/۰۲۴	۰/۴۱۳	۰/۰۳۱
نوآوری فردی	۰/۳۱۸	۰/۲۲۶	۰/۷۴۴	۰/۰۶۷	۰/۱۳۹	۰/۴۱۶	۰/۲۱۶	۰/۲۳۹	۰/۱۵۸	۰/۲۸۳	۰/۲۱۵
خود رضایت‌مندی	۰/۲۴۵	۰/۲۱۷	۰/۲۵۳	۰/۷۷۱	۰/۳۵۶	۰/۳۶۹	۰/۴۲۵	۰/۲۳۲	۰/۱۵۲	۰/۱۵	۰/۱۶۸
رشد فردی	۰/۲۵۲	۰/۲۴۵	۰/۴۵۲	۰/۵۶۹	۰/۷۶۵	۰/۴۲۶	۰/۳۲۱	۰/۰۸۳	۰/۰۵۲	۰/۲۴۲	۰/۰۲۸
مشارکت	۰/۲۶۷	۰/۲۷۳	۰/۶۴۳	۰/۶۴۱	۰/۴۱۲	۰/۷۴۲	۰/۲۳۱	۰/۴۹۳	۰/۰۷۱	۰/۱۲۳	۰/۲۸۷
رفتارهای یاری‌گرایانه	۰/۳۱۲	۰/۲۲۷	۰/۱۱۸	۰/۲۳۹	۰/۳۱۴	۰/۲۰۲	۰/۷۵۰	۰/۳۶۴	۰/۳۶۱	۰/۱۶۱	۰/۲۴۵
امیدواری	۰/۷۵۴	۰/۳۱۹	۰/۳۴۷	۰/۳۴۵	۰/۲۵۰	۰/۶۲۹	۰/۵۴۱	۰/۱۷۹	۰/۲۴۳	۰/۰۵۴	۰/۳۶۷
خوش بینی	۰/۳۴۲	۰/۷۳۸	۰/۲۲۹	۰/۵۶۳	۰/۱۷۸	۰/۳۷۲	۰/۳۷۶	۰/۰۳۹	۰/۰۲۴	۰/۴۱۳	۰/۰۳۱
انعطاف پذیری	۰/۳۱۸	۰/۲۲۶	۰/۷۴۴	۰/۰۶۷	۰/۱۳۹	۰/۴۱۶	۰/۲۱۶	۰/۲۳۹	۰/۱۵۸	۰/۲۸۳	۰/۲۱۵
خود کارآمدی	۰/۲۴۵	۰/۲۱۷	۰/۲۵۳	۰/۷۷۱	۰/۳۵۶	۰/۳۶۹	۰/۴۲۵	۰/۲۳۲	۰/۱۵۲	۰/۱۵	۰/۱۶۸

مقادیر قطر اصلی در جدول فوق نشان دهنده‌ی ریشه‌ی دوم AVE و سایر مقادیر نیز نشان دهنده‌ی همبستگی میان سازه‌ها هستند. ملاحظه می‌شود که تمامی سازه‌ها با شرایط مورد نظر مطابقت دارند بنابراین می‌توان بیان کرد که سازه‌ها از اعتبار افتراقی برخوردارند. همان‌گونه که در جدول (۵) مشخص است، عناصر روی قطر اصلی دارای مقادیری بیشتری نسبت به دیگر مقادیر هستند.

تحلیل مدل ساختاری

در شکل (۲) که تحلیل مدل ساختاری را نشان می‌دهد، ضرایب هر یک از مسیرها به نمایش در آمده است. هر یک از ضرایب در صورتی قابل قبول است که مقدار P-values آن کمتر از ۰/۰۵ باشد. جدول (۷)، P-values مربوط به هر یک از مسیرها را ارائه داده است.

قدرت پیش‌بینی مدل طراحی شده با استفاده از مقدار ضریب، برای متغیرهای وابسته تحلیل می‌شود، مقادیر بزرگتر یا مساوی ۰/۱ را برای ضریب تعیین قید کرده‌اند. با توجه به جدول (۷) می‌توان نتیجه گرفت که مدل ساختاری تحقیق حاضر از قدرت کافی برخوردار است در این مدل ۶۲/۸ درصد از واریانس متغیر کاهش جرم را متغیرهای وارد شونده بر آن (عدم تصمیم ذهنی برای ارتکاب جرم و عدم تصمیم عملی برای ارتکاب جرم و نگرش مثبت شهروندی) توجیه می‌کند.

جدول ۸. آزمون استون-گیسر

متغیرهای وابسته	شاخص	Q^2
Pca		۰/۱۳۶
PA		۰/۱۵۸
CR		۰/۱۴۹

بر اساس آزمون استون-گیسر، چون مقادیر آزمون گیسر بالاتر از صفر محاسبه شده است نشان می‌دهد که مدل در نظر گرفته شده، ظرفیت و توان پیش‌بینی لازم را دارد. ضریب آزمون استون-گیسر برای متغیر نگرش مثبت شهروندی برابر با ۰/۱۳۶، برای متغیر سرمایه‌ی روان‌شناختی ۰/۱۵۸ و برای متغیر کاهش جرم برابر با ۰/۱۴۹ است.

رتبه‌بندی و سطح‌بندی نگرش مثبت شهروندی در مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل

حال یکی دیگر از اهداف تحقیق حاضر سنجش، رتبه‌بندی و سطح‌بندی نگرش مثبت شهروندی در مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل است که در همین خصوص از مدل کوپراس استفاده شده است. این مدل دارای شش مرحله است که در ادامه ارائه شده‌اند. **مرحله اول: تشکیل ماتریس داده‌های خام:** در این مرحله امتیازها یا میانگین نظرات برای متغیرهای هر گزینه (منطقه) به صورت جدول ارائه می‌شود. در هئیت راستا جدول (۹) میانگین نظرات شهروندان مناطق شهری اردبیل در خصوص مولفه‌های نگرش مثبت شهروندی ارائه شده است.

جدول ۹. ماتریس داده‌های خام نگرش مثبت شهروندی در مناطق شهری اردبیل

مناطق شهری	تحمل‌پذیری	نوآوری فردی	خود رضایت‌مندی	رشد فردی	مشارکت	رفتارهای یاری‌گرایانه	مجموع
منطقه یک	۲/۷۸	۲/۸۴	۳/۰۴	۲/۷۲	۲/۹۱	۲/۸۱	۲/۸۵
منطقه دو	۲/۸۹	۲/۷۶	۳/۱۸	۲/۸۷	۳/۱۰	۲/۹۰	۲/۹۵
منطقه سه	۲/۹۴	۲/۸۲	۳/۳۴	۲/۹۸	۳/۱۳	۲/۹۶	۳/۰۳
منطقه چهار	۲/۷۰	۲/۶۹	۲/۸۷	۲/۶۴	۲/۸۸	۲/۸۹	۲/۷۸
منطقه پنج	۲/۸۳	۲/۷۳	۲/۹۳	۲/۷۶	۲/۹۴	۲/۹۸	۲/۸۶
مجموع	۲/۸۳	۲/۷۷	۳/۰۷	۲/۷۹	۲/۹۹	۲/۹۱	۲/۸۹

جدول (۹) نشان می‌دهد که از بین شش متغیر مورد بررسی در پنج منطقه شهری، بیشترین امتیاز یا میانگین نظرات مربوط به متغیر خودرضایت‌مندی (۳/۰۷) و بیشترین امتیاز منطقه هم به منطقه سه اختصاص یافته است.

مرحله دوم: وزن‌دهی متغیرهای نگرش مثبت شهروندی: حال با توجه به اینکه عوامل (متغیرها) از اهمیت یکسانی برخوردار نمی‌باشند، لذا برای ارزیابی دقیق‌تر لازم است تا اهمیت و یا وزن نسبی هر کدام از آنها مشخص گردد. برای همین منظور در این تحقیق با استفاده از روش آنتروپی، وزن متغیرهای شش‌گانه تحقیق محاسبه شده است.

جدول ۱۰. وزن متغیرهای نگرش مثبت شهروندی با استفاده از مدل آنتروپی

متغیرها	تحمل‌پذیری	نوآوری فردی	خود رضایت‌مندی	رشد فردی	مشارکت	رفتارهای یاری‌گرایانه	وزن
	۰/۲۵۴	۰/۱۱۷	۰/۱۹۴	۰/۱۴۱	۰/۱۲۸	۰/۱۶۶	

خروجی روش آنتروپی نشان می‌دهد که هر کدام از متغیرهای نگرش مثبت شهروندی وزن‌های متفاوتی دارند. بگونه‌ای که معیار تحمل‌پذیری با وزن ۰/۲۵۴، بیشترین وزن و اهمیت را کسب کرده و معیارهای خودرضایت‌مندی با ۰/۱۹۴، رفتارهای یاری‌گرایانه با ۰/۱۶۶، رشد فردی با ۰/۱۴۱، مشارکت با ۰/۱۲۸ و نوآوری فردی با ۰/۱۱۷ در رده‌های بعدی درجه اهمیت قرار گرفته‌اند.

مرحله سوم: نرمالیزه کردن ماتریس تصمیم‌گیری: برای وزن دار کردن ماتریس خام، مقادیر هر گزینه در وزن آن‌ها ضرب شده و بر مجموع مقادیر تقسیم می‌شود. در این مرحله علاوه بر وزن دار کردن معیارها، نرمال‌سازی نیز انجام می‌شود.

مرحله چهارم: شناسایی عوامل مطلوب و نامطلوب: در مرحله چهارم، پس از شناسایی معیارهای مثبت و منفی، مشخص شد تمامی شش متغیر مدنظر در این پژوهش مثبت و سازگارند، اما از آنجاکه کمبود هریک از این متغیرها، مشکلاتی را به وجود می‌آورند، هرکدام از آن‌ها که مقدار کمتری در مقایسه با سایر متغیرها دارند، منفی به حساب می‌آیند؛ زیرا هرچه وضعیت هر متغیر کمتر باشد (نامناسب)، برای هریک از مناطق شهری، شرایط نامناسبی ایجاد خواهد شد، اما در متغیرهای دیگر پژوهش، افزایش وضعیت متغیرها، مطلوبیت بیشتری به همراه خواهد داشت؛ گزینه‌هایی که به وسیله متغیرهای مثبت محاسبه می‌شوند S_j^+ و گزینه‌هایی که به وسیله متغیرهای منفی محاسبه می‌شوند S_j^- می‌گویند.

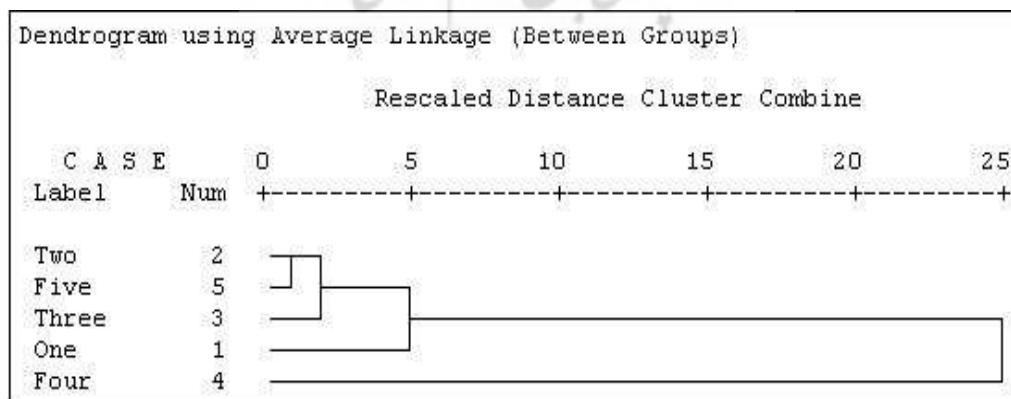
مرحله پنجم: محاسبه ارزش نهایی گزینه‌ها: این مرحله در واقع به رتبه‌بندی مقایسه‌ای گزینه‌ها که بر اساس متغیرهای مثبت و منفی مربوط می‌باشد. اهمیت نسبی Q_j از هر گزینه A_j محاسبه می‌شود. مقدار Q_j نشان‌دهنده میزان ارزش و اهمیت هر یک از گزینه‌ها برحسب متغیرها است. مقدار ارزش بالا، نشانگر اهمیت و مطلوبیت بیشتر گزینه‌ها خواهد بود.

مرحله ششم: محاسبه رتبه نهایی گزینه‌ها: مرحله نهایی مشخص کردن گزینه‌ای است که بهترین وضعیت را در بین متغیرها دارد. با افزایش یا کاهش رتبه هر گزینه درجه اهمیت آن گزینه نیز افزایش یا کاهش می‌یابد. گزینه‌هایی (مناطق شهری) که بهترین وضعیت را به لحاظ متغیرها (نگرش مثبت شهروندی) داشته‌اند، با بالاترین درجه اهمیت N_j مشخص می‌شوند. N_j برابر با ۱۰۰ درصد است. مقدار کلی درجه اهمیت هر متغیر از ۰ تا ۱۰۰ درصد متغیر است و در میان این دامنه بهترین و بدترین گزینه تعیین می‌شود. درجه اهمیت هر N_j از گزینه A_j محاسبه می‌شود.

جدول ۱۱. رتبه‌بندی مناطق شهری اردبیل براساس وضعیت نگرش مثبت شهروندی

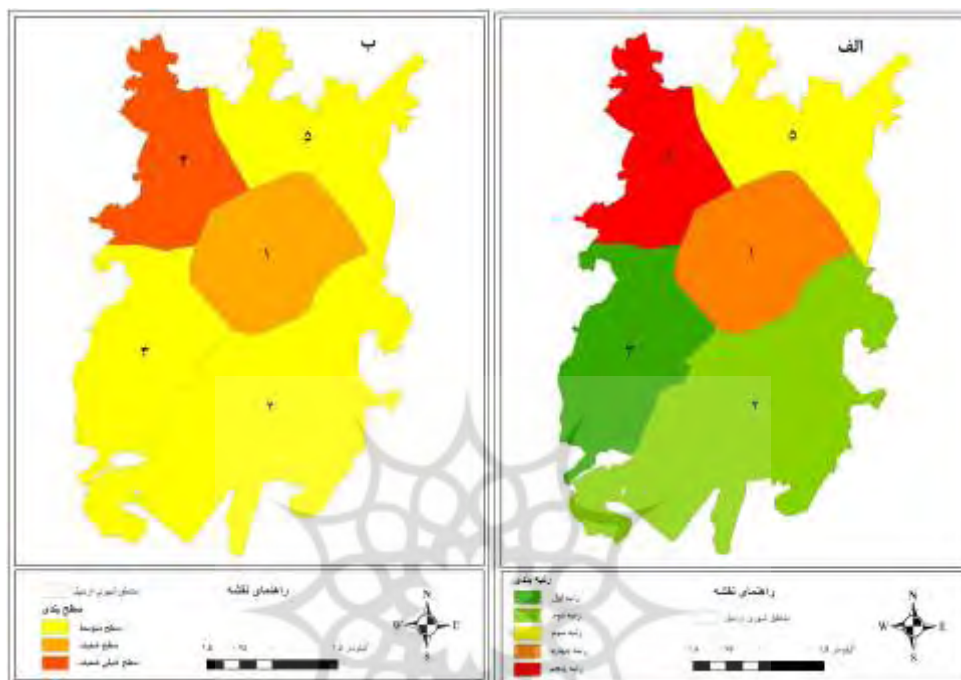
مناطق شهری	Q_j	$N_j(\%)$	رتبه
منطقه یک	-۱۵۸۹	۷۵/۵۲	چهارم
منطقه دو	-۱۹۳۵	۹۱/۹۶	دوم
منطقه سه	-۲۱۰۴	۱۰۰	اول
منطقه چهار	-۱۰۰۸	۴۷/۹۲	پنجم
منطقه پنج	-۱۷۹۸	۸۵/۴۸	سوم

نتیجه نهایی مدل کوپراس بیانگر این امر است که، بهترین وضعیت نگرش مثبت شهروندی شهر اردبیل در متغیرهای شش‌گانه، به منطقه سه شهری و بدترین حالت ممکنه آن هم به منطقه چهار شهری مربوط است (نگرش مثبت در سطح ضعیف) (شکل ۴ الف). بعد از مشخص شدن رتبه مناطق و باتوجه به اینکه میزان امتیاز برخی مناطق تفاوت اندکی باهم داشتند (تفاوت در رتبه‌ها شاید با تفاوت امتیازی اندک باشد)، در این خصوص لازم شد تا سطح‌بندی هم صورت بگیرد. در همین خصوص برای سطح‌بندی مناطق شهری اردبیل از نظر وضعیت نگرش مثبت شهروندی، از روش تحلیل خوشه‌ای استفاده شد.

شکل ۳. خوشه‌بندی مناطق شهری اردبیل با روش سلسله مراتبی تراکمی و روش پیوند متوسط

خروجی روش خوشه‌ای نشان می‌دهد که مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل در سه خوشه وضعیت نگرش مثبت شهروندی خیلی ضعیف، ضعیف و متوسط قرار گرفته‌اند (شکل ۳). در خوشه اول تنها منطقه چهار شهری قرار گرفته که باتوجه به میزان امتیاز کم آن (مقدار Qz برابر با ۰/۱۰۰۸) این دسته را می‌توان نگرش مثبت شهروندی خیلی ضعیف نامید. در خوشه دوم هم منطقه شهری یک (مقدار Qz برابر با ۰/۱۵۸۹) به عنوان سطح نگرش مثبت شهروندی ضعیف قرار گرفته و نهایتاً مناطق شهری پنج، دو و چهار (با امتیازهای ۰/۱۷۹۸، ۰/۱۳۹۵ و ۰/۲۱۰۴) در خوشه سوم قرار گرفته‌اند که باتوجه به میزان امتیاز نسبتاً بالای آنها، این خوشه را هم می‌توان به عنوان خوشه نگرش مثبت شهروندی در حد متوسط قلمداد نمود (شکل ۴ ب).

شکل ۴. رتبه بندی و سطح‌بندی وضعیت نگرش مثبت شهروندی در مناطق شهری اردبیل

نتیجه‌گیری

امروزه با گسترش شهرها و افزایش جمعیت، مشکلات زیادی گریبان‌گیر شهرنشینان شده است. متأسفانه در بعضی مناطق شهری بدلائل مختلف اجتماعی و اقتصادی و حتی فعالیتی، زمینه‌های مساعدتری برای بروز و تشدید ناامنی وجود دارد و شرایط زندگی اجتماعی مردم دچار مشکلات جدی شده است. یکی از عوامل مؤثر بر کاهش جرایم تقویت دیدگاه مثبت شهروندی به عنوان زیرمجموعه‌ای از سرمایه‌ی روان‌شناختی می‌باشد. سرمایه‌ی روان‌شناختی از سرمایه‌های ناملموس سازمانی است که برخلاف سرمایه‌های ملموس با هزینه‌های کمتر قابل مدیریت و رهبری است و نتایج و عواید درخور توجهی را در پی دارد. با توجه به اهمیت موضوع، در این پژوهش به بررسی عوامل مؤثر بر کاهش جرایم شهری از منظر نگرش مثبت شهروندی در شهر اردبیل و رتبه‌بندی و سطح‌بندی مناطق شهری آن تأکید شده است.

در همین راستا و با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها، نتایج پژوهش حاکی از این امر است که وضعیت نگرش مثبت شهروندی در شهر اردبیل در سطحی ضعیف است. این ضعیف بودن، بیشتر به تحمل‌پذیری کم، نوآوری کم و رشد فردی پایین شهروندان اردبیلی مربوط می‌باشد. از دیگر نتایج این تحقیق این است که رابطه‌ی معنی‌داری بین ارتقای متغیرهای مثبت شهروندی و کاهش جرایم شهری شهروندان اردبیل وجود دارد و متغیرهای رفتارهای یاری‌گرایانه و تحمل‌پذیری با ضریب تأثیر ۰/۳۳۲ و ۰/۲۶۸ بیشترین تأثیر را بر متغیر نگرش مثبت شهروندی و به تبع آن ارتقای سرمایه‌ی روان‌شناختی و کاهش جرایم شهری اردبیل را دارند. همچنین نتایج حاکی از آن است که رابطه‌ی معنادار مستقیم بین نگرش مثبت شهروندی و سرمایه‌ی روان‌شناختی از یک‌سو و همچنین رابطه‌ی معنادار معکوس بین سرمایه‌ی روان‌شناختی و کاهش جرم از سوی دیگر وجود دارد. بدین صورت که افزایش نگرش مثبت شهروندی بین افراد موجب ارتقای سرمایه‌ی روان‌شناختی گردیده و در راستای آن سرمایه‌ی روان‌شناختی سبب کاهش جرم می‌گردد.

از همین‌رو، نتایج این تحقیق در خصوص اثرگذاری مولفه‌های نگرش مثبت شهروندی و سرمایه روانشناختی بر جرایم شهری با نتایج تحقیق صفا و فولادی (۱۳۹۵) مبنی بر نقش مجموعه‌ای از عوامل محیطی، اقتصادی و اجتماعی بر بروز جرایم و همچنین نتایج این تحقیق در خصوص وجود رابطه معکوس بین نگرش مثبت شهروندی با جرایم شهری با نتایج تحقیق مداح و خیرخواهان (۱۳۹۳) مبنی بر وجود رابطه معکوس بین اشتغال و جرم، قرابت دارد. نتیجه دیگر تحقیق پیش‌رو این است که میزان نگرش مثبت شهروندی در بین مناطق شهری متفاوت است. در واقع سطح نگرش شهروندان در مناطق امری نسبی است که می‌تواند از منطقه‌ای به منطقه‌ای دیگر متفاوت باشد (بخاطر تفاوت‌های مکانی و شرایط خاص اقتصادی و اجتماعی)، اما آنچه مسلم است، این است که ضعیف بودن نگرش مثبت شهروندی در مناطق چهار و یک شهری، بیشتر به خاطر شرایط اجتماعی و اقتصادی آن‌ها می‌باشد. بگونه‌ای که منطقه چهار شهری که ضعیف‌ترین نگرش را به خود اختصاص داده است، دارای بیشترین سکونتگاه‌های غیررسمی بوده و عموماً منطقه‌ای حاشیه‌نشین محسوب می‌شود و با توجه به پایگاه اقتصادی و اجتماعی ضعیف شهروندان این منطقه که فرودست‌ترین منطقه شهری اردبیل باشد، پایین بودن میزان نگرش مثبت شهروندی آنان قابل توجیه می‌باشد. این شرایط برای منطقه یک شهری هم باتوجه به اینکه جزو محدوده‌های بافت فرسوده می‌باشد و اینکه از نظر پایگاه اقتصادی و اجتماعی، شهروندان این منطقه در سطح حد واسط قرار دارند، دور از عقل نمی‌باشد. از همین‌رو، نتایج این تحقیق در خصوص تفاوت منطقه‌ای میزان نگرش مثبت شهروندی با نتایج تحقیق اردوغان و همکاران (۲۰۱۱) مبنی بر تفاوت بین مناطق از نظر جرم‌خیزی، قرابت دارد. در راستای یافته‌های تحقیق و به منظور ارتقای مؤلفه‌های نگرش مثبت شهروندی علی‌الخصوص به منظور کاهش جرایم، پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

تقریباً عمده مردم، مسئولان و کارشناسان بر این عقیده‌اند که در نظر گرفتن مجازات متناسب می‌تواند تا حد بسیار زیادی بر کاهش جرم و تنبیه مجرمان تأثیر داشته باشد. اما مجازات عاملی نیست که سبب از بین رفتن جرم شود. اگر مجازات و قوانین بازدارنده همیار رفتارهای مبارزه با علت‌های تحقق جرم باشند، می‌توانند ترکیب مناسبی را برای جلوگیری از جرم ایجاد کنند. از طرفی می‌توان به تقویت رفتار مثبت شهروندی به منظور جلوگیری از وقوع جرم پرداخت. این الگو موجب افزایش خوش‌بینی و مثبت‌اندیشی نسبت به آینده، تاب‌آوری در برابر مشکلات و تلاش برای موفقیت، امیدواری به آینده و افزایش قدرت اراده فردی و خودکارآمدی و ارتقای کارایی فردی می‌شود. چنانچه پایین بودن مثبت‌اندیشی شهروندان نیز موجب بروز انواع مشکلات روانی مثل ناامیدی و بدبینی به آینده و کاهش کارایی فردی و شکست در برابر مشکلات و به تبع آن افزایش جرم می‌شود. از این‌رو تقویت رویکرد مثبت‌اندیشی شهروندان از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی علی‌الخصوص در مناطق و سکونتگاه‌های کم‌درآمد، ایجاد عدالت اجتماعی در توزیع فضایی مناسب ثروت، منابع و امکانات و همچنین اعطای حقوق شهروندی به تمامی افراد جامعه از ضروریات محسوب می‌گردد.

نهایتاً پیشنهاد می‌شود برنامه‌های افزایش نگرش مثبت شهروندی در اولویت اول و به ترتیب برای منطقه چهار شهری (اصلی‌ترین بافت حاشیه‌نشین شهر) و منطقه یک (بافت نیمه ارگانیک یا میانی شهر) و در اولویت دوم برای مناطق شهری پنج، دو و سه، لحاظ شود. چراکه میزان جرم در مناطق شهری چهار و یک نسبت به سایر مناطق شهری بسیار بالاست و اینکه میزان نگرش مثبت شهروندی در این مناطق شهری ضعیف است.

تقدیر و تشکر

این پژوهش مستخرج از طرح پژوهشی با عنوان سنجش تأثیر مولفه‌های نگرش مثبت شهروندی بر کاهش جرایم شهری اردبیل تحت حمایت دانشگاه محقق اردبیلی می‌باشد.

منابع

- السان، مصطفی. (۱۳۸۷). پیشگیری چندنهادی از جرایم شهری. *فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم*، ۳(۹)، ۳-۷.
- پاشازاده، اصغر؛ یزدانی، محمدحسن و فیروزی، ابراهیم. (۱۳۹۸). تحلیل زمانی- مکانی وقوع جرایم شهری اردبیل. *دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی*، دانشگاه محقق اردبیلی.
- رحمت، محمدرضا. (۱۳۸۸). *پیشگیری از جرم از طریق معماری و شهرسازی*. چاپ اول، تهران: نشر میزان.

- زنگی‌آبادی، علی و رحیمی نادر، حسین. (۱۳۸۹). تحلیل فضایی جرم در شهر کرج (با استفاده GIS). فصلنامه حقوق، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۴۰ (۲)، ۱۷۹-۱۹۸.
- شاهپوندی، احمد؛ ربیسی واتانی، رضا؛ شیخی، حجت. (۱۳۸۸). تحلیلی بر توزیع فضایی جرائم در مناطق شهر اصفهان، مجله دانش انتظامی اصفهان، ۱۱ (۴۵)، ۱۸۲-۱۵۳.
- شکویی، حسین. (۱۳۸۸). فلسفه‌های محیطی و مکتب‌های جغرافیایی. تهران: انتشارات مؤسسه جغرافیایی.
- صفا، داوود و فولادی، حفیظ‌الله. (۱۳۹۵). مطالعه کیفی علل و زمینه‌های سرقت از منازل و تأثیر آن بر نظم و امنیت اجتماعی، مورد مطالعه: شهر قم. بررسی مسائل اجتماعی ایران، ۱۷ (۱)، ۱۵۴-۱۲۵.
- عامری‌سیاهویی، حمیدرضا و رستم‌گورانی، ابراهیم. (۱۳۸۹). رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر میزان جرم در بندرعباس و نقش مدیران شهری و پلیس انتظامی در پیشگیری از آن. فصلنامه دانش انتظامی، ۱۲ (۱)، ۷۶-۳۵.
- کلانتری، محسن و جباری، محمدکاظم. (۱۳۹۲). آسیب‌شناسی کالبدی حوزه‌های تمرکز بزهکاری در محدوده‌ی منطقه ۱۹ شهر تهران (مورد مطالعه: جرایم مربوط به سرقت به عنف و مواد مخدر). نشریه جغرافیا، ۱۱ (۳۶)، ۱۵۷-۱۳۹.
- گسن، ریموند. (۱۳۸۵). جرم‌شناسی نظری. ترجمه دکتر مهدی کی‌نیا، تهران: مجمع علمی و فرهنگی مجد.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۸۶). سیاست، جامعه‌شناسی و نظریه اجتماعی. ترجمه منوچهر صبوری، چاپ چهارم، تهران: نشر نی.
- مداح، مجید و خیرخواهان، ابراهیم. (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر بر ارتکاب جرم در بین مجرمان سرقت و مواد مخدر. فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، ۹ (۴)، ۲۶-۹.
- مدیری، آتوسا. (۱۳۸۵). جرم، خشونت و احساس امنیت در فضاها عمومی شهر. فصلنامه رفاه اجتماعی، ۵ (۲۲)، ۲۹-۱۱.
- مرصوصی، نفیسه؛ صفرعلیزاده، اسماعیل و حسین‌زاده، رباب. (۱۳۹۳). نقش طراحی محیطی در پیشگیری از وقوع جرائم شهری (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهر اصفهان). دو فصلنامه پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری، ۵ (۲)، ۱۲۴-۱۱۱.
- موسوی، سیدیعقوب. (۱۳۷۸). تبیین نظری و جامعه‌شناختی جرایم شهری. مجله اطلاعات سیاسی-اقتصادی، ۱۴۳-۱۴۴، ۹۵-۸۴.
- یزدانی، محمدحسن؛ فیروزی، ابراهیم و پاشازاده، اصغر. (۱۳۹۶). بررسی وضعیت فضایی جرایم (سرقت) در شهر اردبیل با استفاده از نرم‌افزارهای Arc GIS و CAST. دفتر تحقیقات نیروی انتظامی استان اردبیل.

- Bolino, M.C. & Turnley, W.H. (2013), Going the Extra Mile: Cultivating and Managing Employee Citizenship Behavior. *Academy of Management Executive*, 17, 60-71.
- Byanlu, Y., & Mansourian, M. (2006). Relationship between population density and the amount and type of crime. *Journal of Social Welfare*, 6(22), 29-56.
- Erdogan, S., Dereli, A., & Yalcin, M. (2011). *Spatial Analysis of Five Crime Statistics in Turkey*, FIG Working Week 2011 Bridging the Gap between Cultures Marrakech, Morocco.
- Fareh, C.C., DeMoranville, C.W., & Smith, R.K. (2012). Citizenship Behavior, *Journal of Service Marketing*, 17, 357-378.
- Geraham, M. C. (2010). Promoting Ethical Behavior and Citizenship Behaviors: The Influence of Corporate Ethical Values. *Journal of Business Research*, 59, 849-857.
- Giddens, A. (1990), *Sociology*, Newyork: Polity Press.
- Henseler, J., Ringle, C. M., & Sinkovics, R. R. (2009). The use of partial least squares path modeling in international marketing. *Advances in International Marketing*, 20, 277-320.
- Hillier, B., & Ozlem, S. (2010). *high Resolution Analysis of Crime Patterns in Urban Street Networks: an initial statistical sketch from an ongoing study of a London borough*, University College London, UK.
- Kaldi, A.R. (2002), deviance, crime and prevention. *Journal of Social Welfare*, 3.
- Luthans, F., Avolio, B.J., Avey, J.B., & Norman, S.M. (2007). Positive Psychological Capital: Measurement and Relationship with Performance & Satisfaction. *Personnel Psychology*, 60, 541-572.
- Luthans, F., & Youssef, C.M. (2004). Human, Social & Now Positive psychological capital management: Investing in people for competitive Advantage. *Organizational Dynamics*, 33(2), 143-160.
- McCollister, K. E., French, M. T., & Fang, H. (2010). the cost of crime to society: New crime-specific estimates for policy and program evaluation. *drug nd Alcohol Dependence*, 108, 98-109.
- Podsakouf, E. (2016). Relationship of Citizenship Behavior with Emotional Intelligence. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 2432-2435.
- Short, J. R. (2006). *urban theory, a Critical Assessment*. New York: Rutledge.

- Siebel, W., & Wehrheim, J. (2003). security and the urban public sphere. *the german journal of urban studies*, 42(2), 19-46.
- UN- Habitat. (2009). *planning sustainable cities: global report on human settlements*, Nairobi.
- UN-Habitat. (2008). *State of the World's Cities report 2008/9: Harmonious Cities* (<http://www.unhabitat.org>.)
- United Nations Center for Human Settlements (UNCHS). (2008). *Cities in a Globalizing World*, London: UK, Earthscan.

How to cite this article:

Yazdani, M., Pashazadeh, A., & Zadvali, F. (2022). Citizenship Positive Attitude Role on Crimes Reducing and it's Ranking & Leveling in Urban Regions (Case Study: Ardebil City). *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 17(2), 331-345.

ارجا به این مقاله:

یزدانی، محمدحسین؛ پاشازاده، اصغر و زادولی، فاطمه. (۱۴۰۱). نقش نگرش مثبت شهروندی بر کاهش جرایم و رتبه بندی و سطح بندی آن در مناطق شهری (مطالعه موردی: شهر اردبیل). *فصلنامه مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه های انسانی*، ۱۷ (۲)، ۳۳۱-۳۴۵.

فصلنامه علمی

مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی